

Åke Hultman presenterar den äldsta fototekniken

Fotografiet 180 år - Daguerreotypi

Tycker man att dagens blixtnabba digitalfoto är för lättköpt för att representera en komplex verklighetsbild går det alltid att prova på daguerreotypi, den ursprungliga fototekniken som kräver upp till en dags arbete för en (!) bild. Konstnären och fotografen Åke Hultman tillhör de fåtal personer i världen i dag som försöker bemästra den svåra och långsamma tekniken. I samband med att fotografiet fyller 180 år visar Örnsköldsviks museum och konsthall under hela sommaren en utställning med prov ur Åke Hultmans samling med både antika och moderna varianter av daguerreotypin.

Uppfinnaren Louis Daguerre (1787-1851) började som teaterdekoratör och bedrev ett Diorama i Paris där han visade stora målningar i varierande belysningar. Han var besatt av tanken att kunna bevara en bild via camera obscura (latin, 'mörkt rum', även benämnd hålkamera eller nålhålskamera, ett ljustätt rum med ett litet hål i väggen som fungerar som ett ljusobjektiv). Efter femton års experimenterande presenterades uppfinningen "daguerreotypi" för Vetenskapsakademien i Paris den 19 augusti 1839, och intresset var enormt. Tekniken var populär mellan åren 1840 och 1860 och användes i huvudsak för porträtt.

En daguerreotyp görs på en försilvrad kopparplåt och är unik i meningen att den bara kan tillverkas i ett exemplar. Bilden är känslig som en fjärilsvinge och monteras därför bakom glas. Det som skiljer daguerreotypin från ett vanligt foto är främst den suggestiva stereoeffekt som uppstår, hur bilden rör sig mellan negativ och positiv återgivning beroende på hur man tittar. Används en ficklampa direkt mot daguerreotypen ges en naturligare avbildning. Då märker man också den extremt höga skärpan i tekniken.

Åke Hultman beskriver arbetsprocessen i tio steg: Såga till plåten av koppar eller mässing – Polera plåten – Försilvra den i silverlösning – Polera åter till spegelblankt – Göra ljuskänslig (sensitera) – Exponera i en till tio minuter – Framkalla – Fixera – Behandla med guldchlorid för skarpare detaljer och för hållbarhet – Montera bakom glas och passepartout. Allt detta tar från en halv till en hel dags arbete. Den Giroux/Daguerre-kamera som används är en vacker och rejält stor lådkamera som med utrustning ger en vikt på 50 kg! Ett original finns på Uppsala Gustavianum vid deras universitet. Åke Hultman har tillverkat en egen replik av kameran och i utställningen visar han elegant gjorda träminiatyrer av den utrustning som behövs.

Åke Hultman är ensam i Sverige att jobba med daguerreotypi. Som medlem i det internationella sällskapet Daguerreian Society deltog han senast i deras utställning 2016 i USA. Tekniken verkar numera fått en renässans, med forum på nätet och återkommande kurser runt om i världen. Förutom direkt lådkamerafotografering går det naturligtvis också att göra en daguerreotyp genom indirekt överföring från digitalt foto. Det senare gäller för det här återgivna porträttet där alla känner igen Stefan Löfven.

Text och foto: Jan K Persson

Mot slutet av utställningen kommer Åke Hultman att hålla ett föredrag om daguerreotypin och det hundraåttioåriga fotografiet.

Tidpunkt: tisdag 10 september kl. 18:30 på Ö-viks museum.

Läs mera i en [tidigare artikel i Volym](#).

VOLYM

Några länkar på nätet:

[Contemporary daguerreotypes](#)

[Daguerreian society](#)

[The Daghouse: Modern Daguerreotype Practice](#)